

Програма екзамену є нормативним документом для контролю знань випускників, які здобули освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста, освітній ступінь молодшого бакалавра та бажають продовжити навчання на соціологічному факультеті Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна для здобуття ступеня бакалавра за спеціальністю 231 Соціальна робота, а також отримати другу вищу або паралельну освіту. Програма складається з питань за дисциплінами «Вступ до соціальної роботи» та «Соціологія», критеріїв оцінювання, а також рекомендованої основної та додаткової літератури.

«Вступ до соціальної роботи». Поняття «соціальна робота», її мета та завдання. Соціальна робота як наука, академічна дисципліна та професійна діяльність. Системний характер соціальної роботи. Функції соціальної роботи в суспільстві.

Соціальна робота як наука. Об'єкт та предмет соціальної роботи як науки. Основні категорії соціальної роботи. Взаємозв'язок соціальної роботи з іншими галузями наукового знання: соціологією, психологією, педагогікою, політологією та ін. Педагогічні основи соціальної роботи. Психологічні основи соціальної роботи. Соціологічні основи соціальної роботи.

Соціальна робота як професійна діяльність. Суб'єкт та об'єкт соціальної роботи як професійної діяльності. Рівні, форми та методи соціальної роботи як професійної діяльності. Напрями соціальної роботи як професійної діяльності. Соціальна робота та соціальна політика.

Головні етапи становлення соціальної роботи у світі та в Україні. Благодійна діяльність як передумова виникнення та становлення соціальної роботи як напряму професійної діяльності. Благодійність і соціальна робота: їх спільні та відмінні риси. Проблеми та тенденції розвитку соціальної роботи на сучасному етапі у світі та в Україні.

Соціальна робота як професія: особистісні якості, професійні знання, вміння та цінності соціального працівника. Професійні ролі соціальних працівників та їхня класифікація. Етичні принципи та стандарти соціальної роботи як професії. Клієнти соціальної роботи: поняття та класифікації. Професійне спілкування соціального працівника. Проблема професійного вигорання в соціальній роботі.

«Соціологія». Поняття соціології, її об'єкт, предмет та суб'єкт. Дискусії щодо предметного поля соціологічної науки. Специфіка соціологічного аналізу соціальних явищ та процесів. Взаємозв'язок соціології з іншими науками про суспільство та людину. Соціологія і суспільство. Функції соціології. Роль соціології у розвитку сучасного українського суспільства.

Структура соціологічної системи знання. Фундаментальна та прикладна, теоретична та емпірична соціологія. Макро- та мікросоціологія. Рівні соціологічного знання. Соціологічне (емпіричне) дослідження: типологія, програма, методи та етапи здійснення.

Проблеми періодизації розвитку світової соціологічної думки. Протосоціологія: головні персоналії. Історичні, соціокультурні та теоретичні передумови виникнення соціології як самостійної науки. Етапи розвитку соціології: основні напрямки та їх представники. Соціологія в Україні: історія становлення та розвитку.

Категоріально-понятійний апарат соціології. Поняття «суспільство» в соціології. Поняття «культура» в соціології. Поняття соціального інституту в соціології. Поняття соціальної стратифікації в соціології. Поняття особистості в соціології. Поняття соціальної дії в соціології. Поняття соціальних зв'язків в соціології. Поняття соціальних потреб та соціальних інтересів в соціології. Поняття соціальної спільноти в соціології. Поняття девіантної поведінки в соціології. Обумовленість категоріального апарату соціологічної науки методологічною позицією дослідника.

Рекомендована література основна:

1. Вступ до соціальної роботи : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів / за ред. Т. В. Семигіної, І. І. Миговича. Київ : Академвидав, 2005. 304 с.
2. Попович Г. М. Інституціоналізація соціальної роботи в Україні : монографія. Ужгород : Гражда, 2003. 184 с.
3. Семигіна Т. В., Грига І. М. Введення у соціальну роботу: навч. посіб. Київ : Фенікс, 2001. 288 с.
4. Сокурянська Л. Г. Вступ до соціології : навч. посіб. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. 204 с.
5. Соціальна робота: словник основних термінів / уклад. О. М. Плахова, І. А. Євдокимова, В. В. Сичова, С. В. Садрицька та ін. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2020. 104 с.
6. Соціологія : підручник / За редакцією В.М. Пічі. Львів: «Новий Світ-2000», 2020. 277 с.
7. Соціологія : терміни, поняття, персоналії : навч. словник-довідник для студ. вузів / за ред. В. М. Пічі. Київ : Каравела, 2002. 476 с.

Рекомендована література додаткова:

8. Актуальні проблеми теорії та практики соціальної роботи на межі тисячоліть : монографія / за ред. А. Й. Капської. Київ : УДЦССМ, 2001. 344 с.
9. Гіденс Е. Соціологія / пер. з англ. В. Шовкун, А. Олійник / за ред. О. Іващенко. Київ : Основи, 1999. 726 с.
10. Горілий А. Г. Історія соціальної роботи : навч. посіб. Тернопіль : Видавництво «Астон», 2004. 174 с.
11. Заєць С. С. Вступ до спеціальності «Соціальна робота» в схемах і таблицях : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Умань, 2016. 57 с.
12. Історія соціальної роботи : навч. посіб. / уклад. О. О. Кравченко, О. О. Матрос. Умань : РВЦ «Візаві», 2017. 117 с.
13. Капська А. Й. Соціальна робота: навч. посіб. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2011. 400 с.

14. Карпенко О. Г. Вступ до спеціальності «Соціальна робота» : навч.-метод. посіб. Київ : Видавничий дім «Слово», 2011. 248 с.
15. Лукашевич М. П., Семигіна Т. В. Соціальна робота. Теорія і практика : підруч. Вид. 2-ге. Київ : Каравела, 2020. 368 с.
16. Пейн М. Сучасна теорія соціальної роботи. Київ. 2000. 456 с.
17. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ : Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
18. Соціальна робота : навч. посіб. / К. М. Левківський, В. Л. Кулініченко, В. Є. Слушаєва та ін. Київ : НТУУ «КПІ», 2011. 372 с.
19. Соціальна робота : робоча книга соціального працівника : посіб. / за ред. О. А. Блінова. Київ : НАУ, 2014. 164 с.

СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО ЗАВДАННЯ

Вступний іспит «Основи соціальної роботи» передбачає виконання певних атестаційних кваліфікаційних завдань, є адекватною формою кваліфікаційних випробувань, яка об'єктивно і надійно визначає рівень освітньої та професійної підготовки.

Випробування спрямоване на виявлення рівня знання теоретичного матеріалу. Відповідаючи на питання з екзамену, абітурієнт повинен показати вміння чітко, логічно й грамотно формулювати думки, структурувати інформацію.

Вступний іспит «Основи соціальної роботи» складається в письмовій формі та містить два етапи:

1 етап – письмова відповідь на запитання у відкритій формі, що дозволяє перевірити рівень знання теоретичного матеріалу з основ соціальної роботи.

2 етап – письмова відповідь на запитання у відкритій формі, що дозволяє перевірити рівень знання теоретичного матеріалу з основ соціології.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Кількість балів за відповідь на кожне питання розподіляється таким чином:	
1 питання	2 питання
76-100 балів Відповідь повна, обґрунтована і оформлена належним чином	76-100 балів Відповідь повна, обґрунтована і оформлена належним чином
51-75 балів Відповідь повна, але допущені 1-3 незначні помилки в її обґрунтуванні та/або її оформленні.	51-75 балів Відповідь повна, але допущені 1-3 незначні помилки в її обґрунтуванні та/або її оформленні.
26-50 балів Відповідь повна, але допущені більше 3-х незначних помилок в її обґрунтуванні та/або оформленні.	26-50 балів Відповідь повна, але допущені більше 3-х незначних помилок в її обґрунтуванні та/або оформленні.

Відповідь неповна, допущені помилки в її обґрунтуванні та/або оформленні.	Відповідь неповна, допущені помилки в її обґрунтуванні та/або оформленні.
0-25 балів Відповідь повністю або майже відсутня.	0-25 балів Відповідь повністю або майже відсутня.
100 балів	100 балів

Оцінка фахового вступного випробування (за шкалою від 100 до 200 балів).

Максимальна кількість балів, яку може отримати абітурієнт, – 200 балів.

Мінімальна кількість балів для зарахування – 100 балів.

Голова фахової атестаційної комісії

Людмила СОКУРЯНСЬКА

Затверджено на засіданні Приймальної комісії Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
Протокол № 2 від 15 квітня 2024 року.

Відповідальний секретар

Приймальної комісії

Сергій ЄЛЬЦОВ